

8. Тимошенко О. Технологія застосування модульно-рейтингової системи оцінки успішності в навчальному процесі студентів зі спеціальності “Фізичне виховання” // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – № 4. – С.72-75.
9. Шкретій Ю., Марченко Л. Запровадження елементів європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи в сфері вищої фізкультурної освіти // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – № 4. – С.76-79.

В.В.Іванова

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ МОДУЛЬНО-БЛОКОВОГО НАВЧАННЯ

В статтє рассматриваются возможности модульно-блочного структурирования учебной информации в формировании готовности будущего учителя к творческой профессиональной деятельности.

At this article is considered possibilities of modulus-blocks structured of educational information at the forming of readiness the future teacher to the creative professional activity.

Соціально-економічні зміни в суспільстві підвищують вимоги до людського фактору. Сьогодні суспільство потребує новий тип особистості, що вміє швидко адаптуватися до будь-яких змін у житті й праці, проявляти самостійність, ініціативу, мобільність, здатність постійно вдосконалювати власний професійний імідж. Визначальними характеристиками сучасного працівника є його творчі здібності, критичне мислення й готовність нестандартно вирішувати професійні завдання.

Питання підготовки творчої особистості за всіх часів хвилювали дослідників. Творчість як механізм розвитку особистості обґрунтовується В.Андрєєвим, Д.Богоявленською, С.Гільдентріхтом, Б.Коротяєвим, Ю.Кулюткіним, Т.Кудрявцевим, О.Луком, Я.Пономарьовим та ін.; творча природа пізнавальної діяльності розкривається в роботах В.Біблера, А.Брушлінського, В. Давидова, Г.Щукіної; педагогічна творчість та її сутність досліджується О.Бодальовим, В.Ільним, В. Загвязінським, В.Кан-Каликом, А.Кравчуком, М.Нікандровим, М.Поташником,

Р.Шакуровим та ін.

Проблеми формування творчої особистості вчителя, педагогічного мислення, креативності вирішувалися І.Зязюном, Р.Скульським, Н.Кичук, Ю.Столяровим, С.Сисоєвою та ін.

Проблемам готовності до професійної діяльності й пошуку шляхів її формування у майбутніх педагогів в умовах вищої школи присвячені дослідження А.Войченко, М.Дьяченко, О.Кондратюка, Л.Кондрашової, О.Мороза, В.Сластьоніна та ін.

Аналіз наукової літератури свідчить про певні успіхи в теоретичному обґрунтуванні різних аспектів готовності майбутніх педагогів до творчої діяльності. Але, разом з тим, не можна говорити про всебічне вирішення цієї проблеми. Зміна соціальних умов і характер сучасної освіти значно ускладнюють вимоги до праці вчителя, рівня його готовності до нестандартної професійної діяльності.

Вивчення наукової літератури з досліджуваної проблеми дозволяє говорити про те, що готовність до творчої діяльності виступає важливою складовою педагогічного професіоналізму, без певного ступеня її сформованості неможлива професійна творчість учителя та нестандартне вирішення педагогічних проблем. Задача вищої школи полягає у тому, щоб підготувати особистість, яка наділена творчими здібностями, має фундаментальні знання та практичні вміння, спроможна до інноваційної діяльності.

Дослідження навчального процесу вищої школи показує, що майбутні вчителі під час навчання у вищому навчальному закладі здобувають досвід простих виконавців, не беруть участі в постановці та вирішенні навчальних завдань. Вихід із цієї ситуації треба шукати в зміні й активізації навчальної позиції студентів і підвищенні їхньої творчої спрямованості.

Дотримання умов, що стимулюють формування готовності до творчої діяльності майбутніх учителів у навчальному процесі, визначає нові підходи до організації навчання у вищій школі.

Спостереження за навчальною роботою студентів дає підставу стверджувати, що формування готовності студентів до творчої професійної діяльності буде протікати успішно, якщо зміст навчального матеріалу структурувати у вигляді блоків. Ми використали модульно-блокову структуру занять, що забезпечує поступальний рух інформації в різних блоках

(інформаційно-проблемному, практико-процесуальному, вільного обміну думками, рефлексивному, блоку самоосвіти), орієнтованих на підготовку студентів до творчого бачення майбутньої професійної діяльності.

Модульно-блокове структурування навчального матеріалу припускає індивідуально-діяльнісну основу й інформаційно-процесуальний підхід до організації занять. При цьому навчальна інформація виступає не як мета, а як засіб професійного становлення майбутнього вчителя. Тому при модульно-блоковій формі подачі навчальної інформації важливо виділяти основні види діяльності, які необхідно “задати” для оволодіння науковими знаннями, визначити способи діяльності, організувати програмний матеріал як інструмент практичної дії.

Модульно-блокова подача навчального матеріалу забезпечує:

- гнучку диференціацію вимог до організації діяльності в рамках певної навчальної інформації, яка відповідає навчальній програмі, конкретній темі курсу, який вивчається;
- організацію пізнавальної бази, необхідної для здійснення того або іншого виду навчальної діяльності;
- вільний вибір навчальної інформації, який дає змогу студенту реалізувати можливості власної особистості.

Модульно-блокове структурування наукового знання дозволяє не тільки засвоїти навчальну програму з навчального предмету, але й реалізувати програму індивідуального розвитку особистості студента.

Навчальна програма відтворює систему наукових знань, спеціально відібраних для засвоєння студентами. Вона становить ядро модуля, обов’язкового для засвоєння кожним студентом. Але в ньому повинен передбачатися й матеріал, орієнтований на індивідуальність, пристосований до пізнавальних можливостей і здібностей майбутнього вчителя, динаміки його розвитку в пізнавальному процесі. Модульно-блокова форма подачі інформації передбачає індивідуальну вибірковість особистістю навчального матеріалу, його форм і методів засвоєння, характер пізнавальної мотивації (інтереси, спрямованість, потреби, установки).

Модульно-блокова форма подачі навчального матеріалу

забезпечує взаємодію знань, які накопичилися в суб'єктному досвіді особистості, зі знаннями, зафіксованими в суспільно-науковому досвіді. Завдання освітньої програми полягає в тому, щоб не ігнорувати суб'єктний досвід студента як той, що не відповідає нормам навчальної програми, а "окультурювати" його як особистісно-значущий досвід. При цій формі структурування знань важливо забезпечити обмін і узгодження цінностей, змістів, знань тому, що далеко не будь-яке наукове знання, логічно значиме з позиції науки, є індивідуально-ціним.

Навчальний модуль містить у собі різні блоки: інформаційно-проблемний, який передбачає засвоєння й обговорення теоретичних понять, положень, що розкривають систему науково-педагогічних знань з досліджуваної теми; практико-процесуальний, який припускає включення студентів у різноманітні види пізнавальної діяльності й оволодіння ними процесуально-технологічною стороною педагогічного процесу; блок вільного обміну думками, який стимулює оцінку результатів і загальне враження від навчального заняття; рефлексивний, який організує роботу студентів з урахуванням їх пізнавального й професійно-педагогічного досвіду, самоідентифікацію в ситуації взаємодії, співробітництва й співтворчості в навчальному процесі; блок самоосвіти, який орієнтує на роботу з науково-педагогічною й методичною літературою.

Навчальні заняття, які проходять в модульно-блоковій формі, поєднують у собі не тільки систему знань, але й мету знання з організації наукової інформації, прийоми її використання, правила перетворення в нових нестандартних ситуаціях. У навчальному блоці сполучається інформація, яка розкриває основні поняття, факти, явища в їхніх зв'язках і закономірностях та способи одержання цих знань. Сполучення інформативної й процесуальної сторін навчального матеріалу забезпечує розвиваючий ефект навчальної діяльності, нагромадження педагогічного досвіду й активізацію пізнавальної позиції студента.

Змістовно-процесуальний підхід щодо побудови навчальної інформації у вигляді модулів, які об'єднують у собі різні блоки, переносить акцент з результатів пізнання на процес пізнавальної діяльності. Він дозволяє перебороти об'єктивно знеособлений репродуктивний характер засвоєння навчального матеріалу та

перейти до конструювання навчального матеріалу, який стимулює розвиток особистості з урахуванням її цінностей, змістів, досвіду сприйняття навколишньої дійсності й творчості. Виклад системи знань у модульно-блоковій формі не повинен бути самоціллю. Навчальна інформація використовується як засіб для виконання різних видів інтелектуальної діяльності й розвитку творчих здібностей майбутніх педагогів.

Змістовна сторона навчальних занять повинна бути спрямована на розвиток професійних і творчих задатків та здібностей студентів, становлення їх індивідуальності, забезпечення єдності й взаємозумовленості когнітивних, емоційних, мотиваційних характеристик особистості майбутнього вчителя. Ця форма організації навчальних занять дозволяє студентам обробляти навчальну інформацію різними способами. У модульно-блокову структуру навчальних занять вдало вписуються діагностичні методики, орієнтовані на вимір окремих психічних функцій (пам'яті, уваги, уваги, мислення), виявлення переваг студентів у роботі з навчальним матеріалом, способів його обробки, що дозволяє простежити динаміку професійного становлення майбутніх педагогів.

Таким чином, модульно-блокове структурування навчального матеріалу містить у собі всі умови, які дозволяють студентам удосконалювати професіоналізм власної особистості й здобувати досвід творчої діяльності.

Кожний блок має містити в собі не готове знання, а інформацію, яка, по-перше, розкриває різні точки зору і підходи до вирішення педагогічних проблем, розмаїтість методів вирішення творчих завдань, по-друге, орієнтує студентів на рефлексивну, нестандартну діяльність, вільний обмін думками й вибір способів вирішення навчальних завдань з досліджуваної дисципліни. Відбір змістового наповнення заняття орієнтований на особистість студента й на професійний імідж сучасного вчителя. Оволодіння навчальним матеріалом досягається за допомогою розвитку позитивної мотивації навчання, саморефлексії й визначення мети в умовах навчального процесу. Надання студентам можливості вибору змісту, способу його реалізації дозволяє їм не тільки "увійти" в навчальну ситуацію, але й шукати нестандартні способи вирішення проблеми.

Моделювання в навчальному процесі ситуацій, що вимагають від студентів активних дій в обстановці професійного вибору й творчого вирішення пізнавальних завдань надає модульно-блоковому навчанню особистісний зміст і сприяє успішному формуванню готовності майбутніх учителів до творчої діяльності.

Таким чином, на відміну від традиційного структурування матеріалу, коли програма служить тільки орієнтиром для визначення тематики занять, модульно-блокова система передбачає різноманітні активні дії студентів, свободу вибору занять, забезпечення кожному з них ситуації успіху.

Література

1. Болотов В.А. Педагогическое образование России в условиях перемен: принципы, технологи, управление. Монография. – Волгоград, 2001.
2. Кондрашова Л.В. Высшая педагогическая школа и Болонский процесс: реалии и перспективы. – Кривой Рог, 2007. – 474 с.

Н.Є.Федоринова

ОПТИМІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ З ВИХОВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ УЧНІВ ДО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ШКОЛИ

В статье теоретически обосновывается роль методической работы школы в повышении результативности деятельности учителя по воспитанию у школьников эмоционально-положительного отношения к обучению, обосновывается необходимость гармонизации интеллектуального и эмоционального факторов в учебном процессе как важного средства повышения эффективности методической работы в обеспечении качественного образования.

The article theoretically bases the role of school's methodical work in up-growing of results of teacher's activity in up-bringing of schoolchildren of emotional and positive attitude to study; it bases the necessity of harmonization of intellectual and emotional factors in the process of study as an important mean of an effective up rising of a methodical work in security of a qualitative education.

Сучасні умови розвитку суспільства і економіки вимагають